

OXFORD RESEARCH

DZIMUMLĪDZTIESĪGA BUDŽETĒŠANA- PRAKTISKĀ PIELIETOŠANA

Darba grupa 24.04.2026.

LATVIJAS SITUĀCIJA UN KONTEKSTS

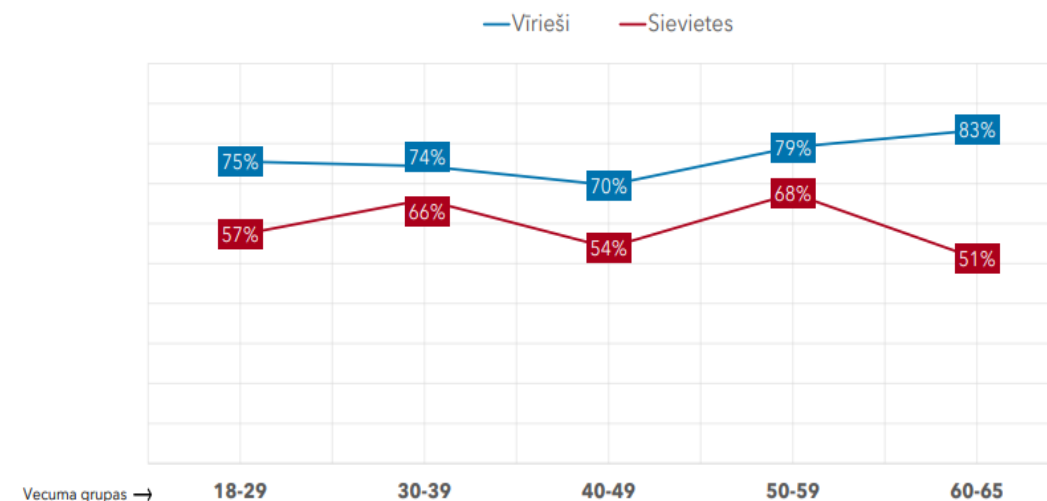
- DLB vēl joprojām netiek pietiekami novērtēta un izmantota
- Dati netiek vākti, apkopoti un analizēti pietiekamā apjomā
- Dzimumu nevienlīdzība ļoti bieži tiek uzskatīta par normu
- Valdības aktivitātes ir nepietiekamas un bieži vien tīri formālas

norstat

NOVATORE
RESEARCH

Vai, Jūsaprāt, Latvijā pastāv sieviešu un vīriešu vienlīdzība?

Summētais rādītājs "Noteikti jā" & "Drīzāk jā"

IEGUVUMI NO DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS

Augstāks iekšzemes kopprodukts (IKP)
Dzimumu līdztiesība palielina darbaspēka līdzdalību un produktivitāti, veicinot straujāku ekonomikas izaugsmi.

- Lielāks un efektīvāk izmantots darbaspēks
Vienlīdzīgas iespējas ļauj pilnvērtīgi izmantot sabiedrības cilvēkkapitālu, īpaši novecojošās sabiedrībās.

- Uzņēmumu produktivitātes un peļņas pieaugums
Daudzveidīgas vadības komandas pieņem labākus lēmumus, veicina inovācijas un uzlabo finanšu rezultātus.

- Augstāki mājsaimniecību ienākumi
Vienlīdzīgs atalgojums samazina nabadzības risku un palielina patēriņu, nostiprinot iekšējo tirgu.

- Ilgtspējīgākas valsts finanses
Lielāka sieviešu nodarbinātība palielina nodokļu ieņēmumus un mazina sociālo pabalstu slogu.

DZIMUMU LĪDZTIESĪGAS BUDŽETĒŠANAS PRIEKŠNOTEIKUMI

Politiskā griba un
līderība

Augsta līmeņa
apņemšanās
pārvaldības
institūcijās

Uzlabota ierēdņu
kapacitāte un
komptence

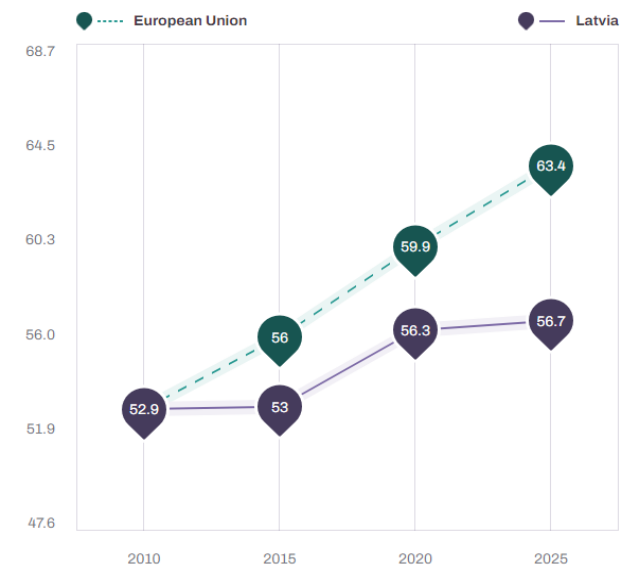
NVO iesaiste

Dati, kas tiek
dalīti pa
dzimumiem

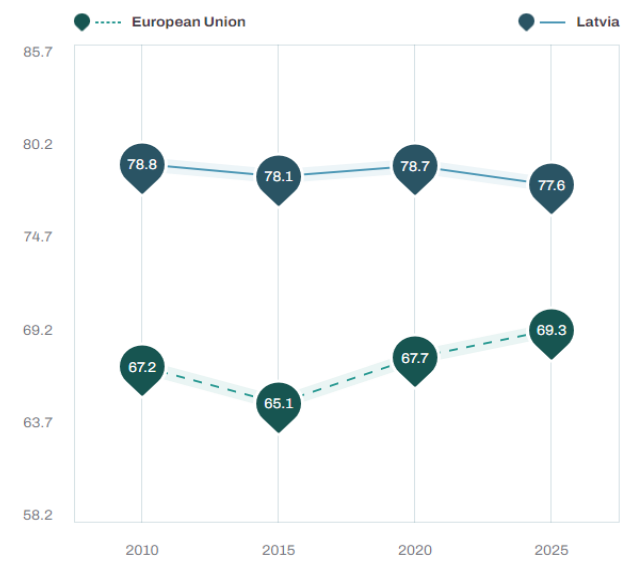
KUR MĒS ESAM?

Select domain Index

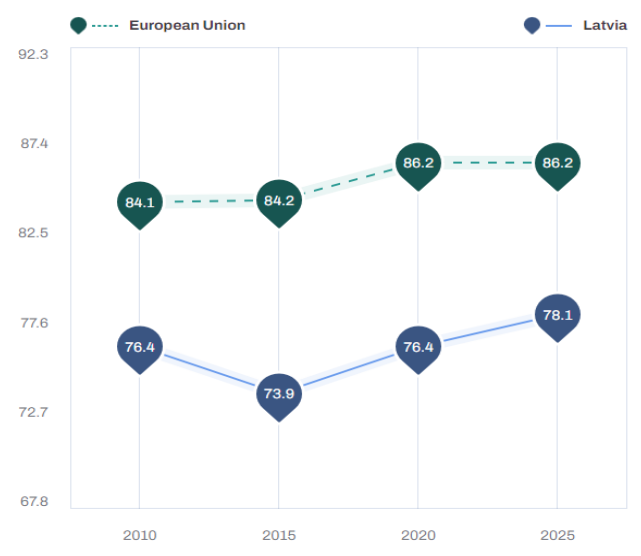

Select domain Work

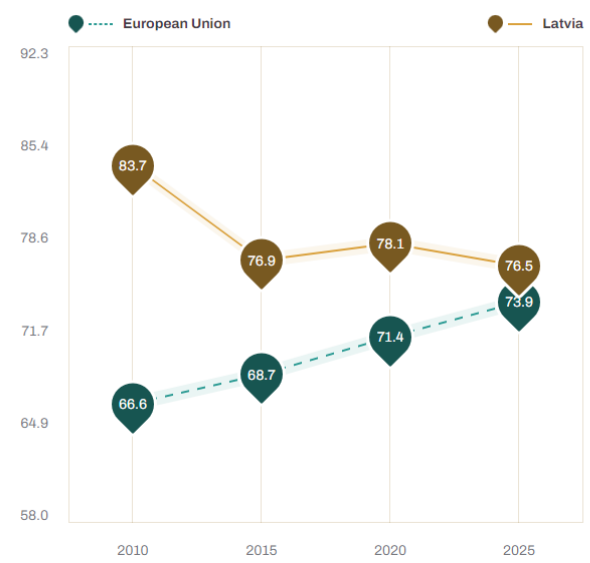

PROGRESS IR, BET.....

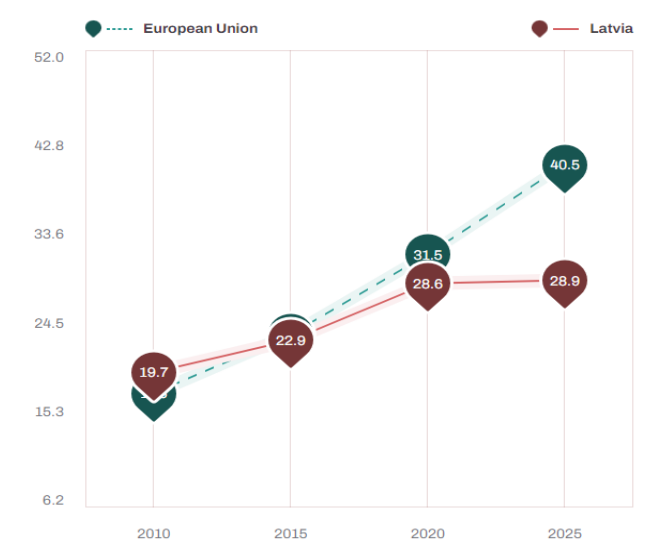
Select domain Health

Select domain Money

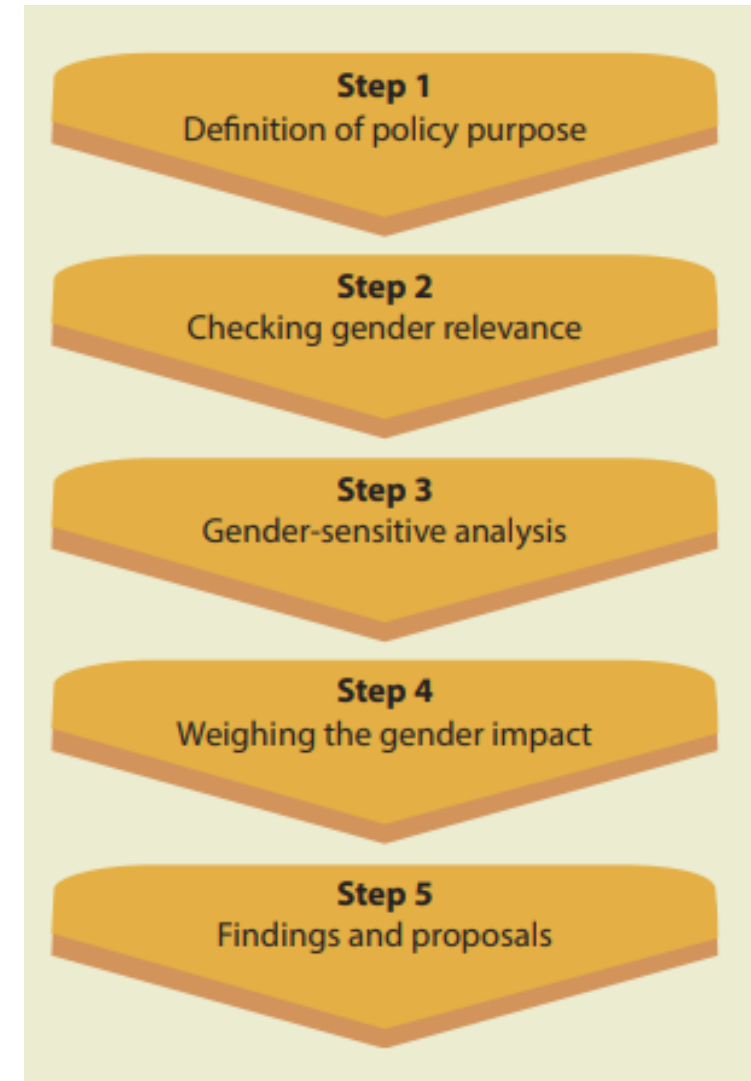
Select domain Power

IEDVESMAS STĀSTI: ZVIEDRIJA

- Integrēta DLB visos budžetēšanas līmeņos
- Dzimumu ietekmes analīze ir **obligāta** visiem būtiskākajiem budžeta pieprasījumiem
- Tiek izmantots vienots analītiskais rīks ietekmes izvērtēšanā
- Skaidrs atbildības sadalījums
- Lēmumi tiek balstīti dzimumu sadalījuma līmenī
- Budžeta mērķi tiek saistīti ar dzimumu līdztiesības mērķiem
- Tiek veikta regulāra uzraudzība un monitorēšana.

Avots: <https://www.government.se/contentassets/5f2e26dd77084ac08f6dc721acd81c37/budge-for-gender--equality/>

PRAKTISKIE PIEMĒRI PAŠVALDĪBU LĪMENĪ

- Vīne
  - Parku un gājēju ceļu izbūve, kas vairāk pielāgoti sieviešu vajadzībām
- Berlīne
  - Sporta finansējuma pārdalīšana, lai nodrošinātu taisnīgu pašvaldības līdzekļu sadalījumu
- Umeo
  - Autobusu satiksmes attīstības prioretizēšana', pārdalot līdzekļus no autoceļu uzturēšanas
- Barcelona
  - Aprūpes centru izveide, ar uzlabotu pieejamību (10 min) un mobilitātes veicināšana sievietēm

VEIKSMES STĀSTU PRIEKŠNOTEIKUMI

- Lēmumi tiek balstīti uz pierādījumiem
- Dati un informācija, kā svarīgs priekšnoteikums veiksmīgiem lēmumiem
- Visu līmeņu pārvaldības institūciju iesaiste
- Aktīva sadarbība un mijiedarbība ar dažādām sabiedrības grupām un NVO
- Mērāmu indikatoru izmantošana un progresa monitorēšana

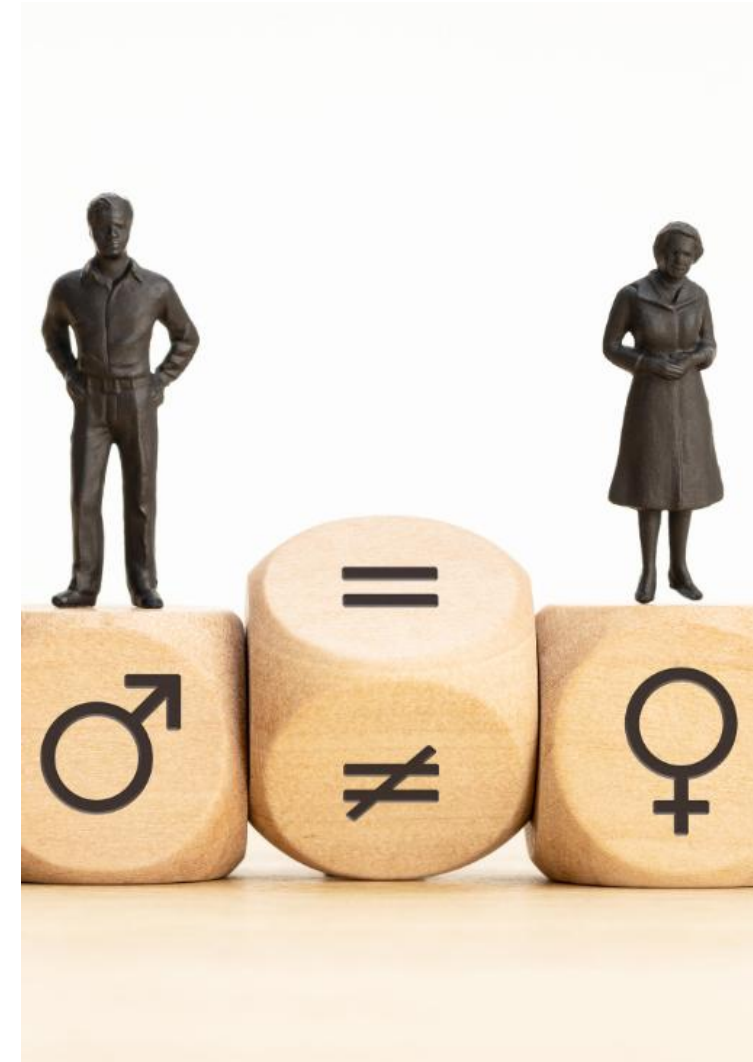
EU Dzimumu līdztiesības stratēģija 2026-2030

- Tiesības uz drošību un cieņu
- Fiziskā un psihoemocionālā veselība
- Vienlīdzīga samaksa un plašākas ekonomiskās iespējas
- Darba un privātās dzīves līdzsvars un dzimumu līdztiesība aprūpē
- Vienlīdzīga nodarbinātība un pienācīgi darba apstākļi
- Kvalitatīva un iekļaujoša izglītība
- Aktīva vienlīdzīga un droša līdzdalība sabiedriskajā un politiskajā dzīvē
- Institucionālie mehānismi dzimumu līdztiesības nodrošināšanai

Ar ko sākt?

- Vai DLB ir relevanta?
- Vai tā atbilst attīstības un izaugsmes mērķiem?
- Kāds ir stāvoklis šobrīd? Kādi dati ir pieejami?
- Kādi dati vai informācija būtu nepieciešami?
- Kur un kā tos iegūt?

POTENCIĀLIE AVOTI DATU IEGUVEI

- Pašvaldību rīcībā esošie dati
- Pašvaldībās iegūstamie dati
- Valsts iestāžu dati
- Starptautiskie dati
- NVO dati
- Citi

DATU IEGUVES METODEDES

- Kvantitatīvo datu izgūšana no iestādēm un organizācijām
- Aptaujas un intervijas
- Novērojumi
- Citas metodes?

DZIMUMU LĪDZTIESĪGA BUDŽETĒŠANA PRAKSĒ

Lemšanas tiesības:

- Kas un uz kāda pamata sastāda budžetu?
- Kādas ir formālās budžeta prasības?
- Kādas papildus prasības būtu jāievieš?

Resursi

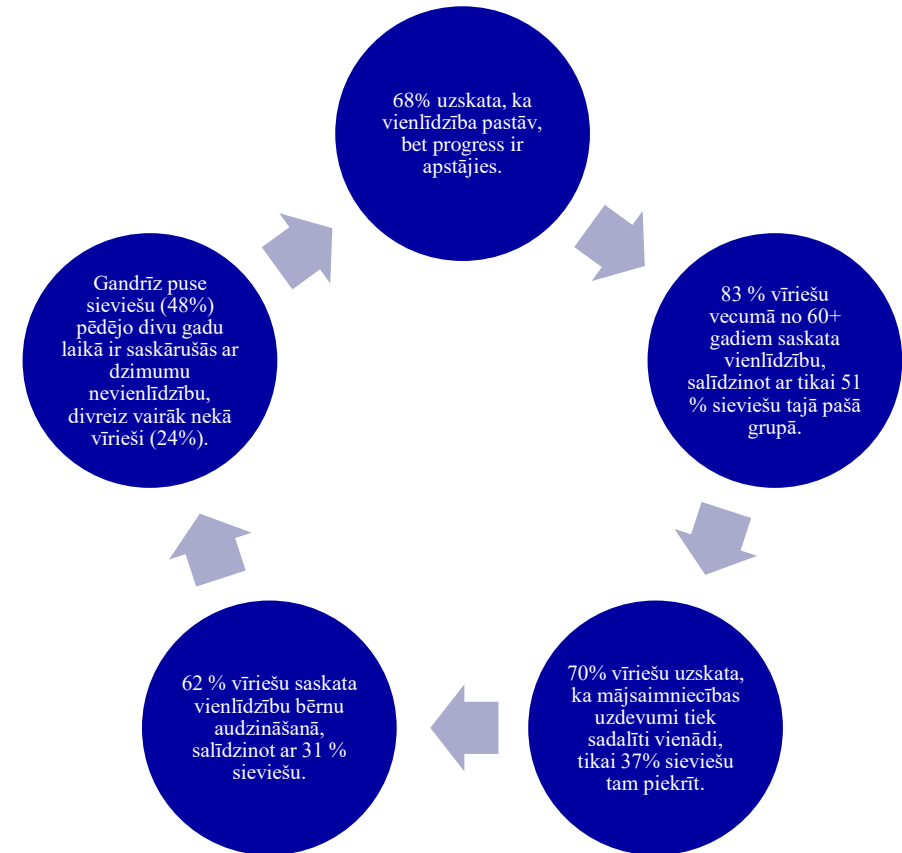
- No kurienes nāk nauda? Kas to ģenerē un cik lielā mērā?
- Kā tā tiek tērēta?
- Laiks, telpas, personāls u.c. resursi

Kāds ir sasniegtais rezultāts un kā tas ietekmē dažādu dzimumu pārstāvjus?

Kādi rādītāji (indikatori) tiek izmantoti rezultātu monitorēšanai?

BŪTISKĀKIE IZAICINĀJUMI

- Vēsturiskās tradīcijas
- Sabiedriskās normas un stereotipi
- Pierādījumu trūkums
- Motivācijas trūkums
- Tiesiskā ietvara nepilnības
- Nepietiekama ietekmes novērtēšana

DARBS GRUPĀS

- TĒMAS
  - Sports
  - Izglītība
  - Transports
  - Pilsētplānošana
  - Kultūra
  - Sociālā aprūpe
- Kādas nevienlīdzības/netaisnības ir novērojamas šajā jomā?
- Kādi dati/fakti par to liecina?
- Kādi dati būtu nepieciešami, lai varētu objektīvi izvērtēt situāciju?
- Kādi varētu būt potenciālie risinājumi dzimumu līdztiesības uzlabošanai?

OXFORD RESEARCH

Paldies par uzmanību un sadarbību!

Aivars.timofejevs@oxfordresearch.lv